جریان ورود و خروج سرمایه به تالار شیشه‌ای

شهناز صفایی
editor@smtnews.ir

بررسی آمارهای رسمی سازمان بورس و اوراق بهادار نشان می‌دهد از زمان بازگشایی بازار سهام در ۲۹ اردیبهشت تا پایان مهرماه امسال، حدود ۹۸ هزار میلیارد تومان پول حقیقی به سهام و صندوق‌های سهامی وارد شده است؛ به طوری که خالص خرید سرمایه‌گذاران حقیقی در بیش از ۶۰ درصد روزهای معاملاتی مثبت بوده است.

در همین مدت صندوق‌های درآمد ثابت و اوراق بدهی نیز ۶۶ همت و صندوق‌های کالایی ۵۶.۶ همت ورود خالص پول حقیقی را تجربه کرده‌اند.

جریان ورود و خروج پول حقیقی یکی از شاخص‌های مهم برای ارزیابی وضعیت بازار سرمایه و میزان استقبال سرمایه‌گذاران از بورس محسوب می‌شود؛ شاخصی که در کنار تغییرات نماگرهای اصلی بازار، ارزش معاملات و رفتار سهامداران حقوقی می‌تواند تصویر دقیق تری از وضعیت تقاضا و عرضه در بازار سهام ارائه دهد.

به گزارش ایسنا، بررسی داده‌های آماری اداره تحلیل‌های اقتصادی و ریسک سازمان بورس و اوراق بهادار نشان می‌دهد در ۱۰۳ روز معاملاتی از ۲۹ اردیبهشت تا ۲۸ مهر ۱۴۰۵، مجموع ارزش خالص خرید سهامداران حقیقی در سهام و صندوق‌های سهامی به ۹۸ هزار و ۹۷ میلیارد تومان رسیده است. به عبارت دیگر، در این دوره نزدیک به ۹۸.۱ همت ورود خالص سرمایه حقیقی به بازار سهام و صندوق‌های سهامی ثبت شده است.

▣ ۶۱ درصد روزهای معاملاتی با ورود پول حقیقی

یکی از نکات قابل توجه در بررسی عملکرد سرمایه‌گذاران حقیقی، تعداد روزهایی است که جریان نقدینگی به نفع این گروه بوده است.

بر اساس آمار سازمان بورس، از مجموع ۱۰۳ روز معاملاتی مورد بررسی، در ۶۳ روز خالص خرید حقیقی‌ها مثبت و در ۴۰ روز منفی بوده است. این آمار نشان می‌دهد در حدود ۶۱ درصد روزهای معاملاتی، ورود پول حقیقی بر خروج آن غلبه داشته است؛ موضوعی که از تمایل نسبی سرمایه‌گذاران خرد به حضور در بازار سهام، با وجود نوسانات و دوره‌های اصلاحی، حکایت دارد.

البته این روند در تمام ماه‌های مورد بررسی یکسان نبوده است. بر اساس داده‌های منتشرشده، ورود پول حقیقی در ۲۵ خرداد با ثبت رقم مثبت ۹.۴ همت به بیشترین میزان روزانه خود رسید. در مقابل، بیشترین خروج روزانه پول حقیقی نیز در هفتم تیرماه و به میزان ۹.۳ همت ثبت شد.

▣ رفت و برگشت نقدینگی در تابستان

بررسی روند تجمعی خالص خرید حقیقی‌ها نشان می‌دهد بازار سهام پس از بازگشایی در ابتدا با استقبال قابل توجه سرمایه‌گذاران مواجه شد. به طوری که خالص خرید تجمعی حقیقی‌ها در سهام و صندوق‌های سهامی در ۲۷ خردادماه به ۷۸.۳ همت رسید. با این حال در ادامه و همزمان با افزایش عرضه‌ها و اصلاح قیمت‌ها، بخشی از این منابع از بازار خارج شد و خالص خرید تجمعی حقیقی‌ها تا ۲۸ تیرماه به ۳۲.۸ همت کاهش یافت.

این روند در ادامه تغییر کرد و از اوایل مرداد ماه بار دیگر ورود نقدینگی حقیقی به بازار سهام تقویت شد. به این ترتیب، خالص خرید حقیقی‌ها در ۲۹ شهریورماه به ۸۶.۳ همت رسید و در نهایت در پایان مهرماه از ۹۸ همت عبور کرد. این رفت و برگشت نشان می‌دهد اگرچه بازار سهام در مقاطعی با خروج قابل توجه منابع حقیقی مواجه شده، اما در مجموع توانسته بخش مهمی از نقدینگی خارج‌شده را دوباره جذب کند و خالص خرید سرمایه‌گذاران حقیقی را در محدوده مثبت حفظ کند.

▣ مقصد ۲۲۰ همتی پول حقیقی‌ها کجا بود؟

نکته مهم دیگر در گزارش آماری سازمان بورس، بررسی رفتار سرمایه‌گذاران حقیقی در سایر ابزارهای بازار سرمایه است. آمارها نشان می‌دهد ورود نقدینگی تنها به بازار سهام محدود نبوده و صندوق‌های سرمایه‌گذاری نیز سهم قابل توجهی از منابع حقیقی را جذب کرده‌اند.

در پنج ماه پس از بازگشایی بازار سهام، خالص خرید حقیقی‌ها در صندوق‌های درآمد ثابت و اوراق بدهی به ۶۶ هزار و هفت میلیارد تومان رسیده است. همچنین صندوق‌های کالایی شامل ابزارهای سرمایه‌گذاری مبتنی بر کالا نیز ۵۶ هزار و ۵۹۶ میلیارد تومان خالص ورود پول حقیقی را تجربه کرده‌اند.

با جمع این ارقام و احتساب ۹۸ هزار و ۹۷ میلیارد تومان خالص خرید در سهام و صندوق‌های سهامی، مجموع خالص خرید حقیقی‌ها در این سه گروه از ابزارهای بازار سرمایه به حدود ۲۲۰ هزار و ۷۰۰ میلیارد تومان، معادل ۲۲۰.۷ همت رسیده است.

به این ترتیب، بازار سهام و صندوق‌های سهامی با جذب حدود ۴۴.۵ درصد از این رقم، بزرگ‌ترین مقصد سرمایه‌گذاران حقیقی در میان سه گروه مورد بررسی بوده‌اند. صندوق‌های درآمد ثابت و اوراق بدهی نیز حدود ۲۹.۹ درصد و صندوق‌های کالایی حدود ۲۵.۶ درصد از خالص خرید حقیقی‌ها را به خود اختصاص داده‌اند.

▣ برتری معاملاتی حقیقی‌ها در برابر حقوقی‌ها

از منظر ترکیب بازیگران بازار نیز آمارهای سازمان بورس نشان می‌دهد سرمایه‌گذاران حقیقی نقش پررنگ تری در معاملات سهام دارند. بر اساس داده‌های منتشر شده از معاملات شهریورماه، سهم حقیقی‌ها از ارزش معاملات بازار سهام به حدود ۶۹ درصد رسیده، در حالی که سهم سهامداران حقوقی ۱۲.۷ درصد و صندوق‌های سهامی ۶.۴ درصد بوده است.

همچنین تعداد سهامداران فعال بازار در شهریورماه به بیش از دو میلیون نفر رسید که بیش از دو میلیون و ۵۵ هزار نفر از آنها حقیقی و سه هزار و ۷۳۰ نفر حقوقی بودند. البته باید توجه داشت سهم از ارزش معاملات با خالص ورود و خروج پول یکسان نیست.

بالا بودن سهم حقیقی‌ها از معاملات نشان دهنده مشارکت بیشتر این گروه در خرید و فروش است، اما برای تعیین میزان خرید یا فروش خالص حقوقی‌ها باید جریان نقدینگی این گروه به‌صورت جداگانه بررسی شود.

▣ آیا بورس سرمایه جدید جذب کرده است؟

در مجموع آمارهای پنج ماه پس از بازگشایی بازار نشان می‌دهد بورس و سایر ابزارهای سرمایه‌گذاری بازار سرمایه توانسته‌اند در جذب منابع حقیقی عملکرد مثبتی داشته باشند. ورود خالص ۹۸ همت به سهام و صندوق‌های سهامی و ثبت مجموع ۲۲۰.۷ همت خالص خرید حقیقی در سه گروه اصلی، از بازگشت بخشی از اعتماد سرمایه‌گذاران به بازار سرمایه حکایت دارد.

با این حال، نباید تمام این رقم را به معنای ورود سرمایه جدید از خارج بازار سرمایه دانست، چرا که بخشی از جابه‌جایی منابع می‌تواند ناشی از انتقال پول میان صندوق‌های مختلف و بازار سهام باشد.

همچنین خالص خرید حقیقی‌ها لزوما معادل افزایش سرمایه‌گذاری جدید در شرکت‌ها نیست و برای ارزیابی تامین مالی واقعی بنگاه‌ها باید آمار انتشار سهام، افزایش سرمایه و عرضه‌های اولیه نیز بررسی شود. از سوی دیگر تداوم ورود پول حقیقی به تنهایی تضمین‌کننده رشد پایدار بورس نیست و تغییرات شاخص کل و هم‌وزن، ارزش معاملات و نسبت عرضه به تقاضا نیز در ارزیابی وضعیت بازار اهمیت دارند.

سخن پایانی

بنابراین، اگرچه کارنامه نقدینگی بورس در دوره پس از بازگشایی مثبت بوده، اما میزان پایداری این ورود سرمایه و تبدیل آن به سرمایه‌گذاری بلندمدت در بازار سهام همچنان یکی از مهم‌ترین چالش‌های پیش روی بازار سرمایه محسوب می‌شود.

??????

چکیده

هشدار اقتصادی جدید رئیس صندوق بین‌المللی پول

مدیرکل صندوق بین‌المللی پول گفت: بانک‌های مرکزی در سراسر جهان، هنگام ارزیابی اقدامات لازم برای مقابله با تورم، باید هرگونه کاهش رشد اقتصادی ناشی از هوش مصنوعی را نیز در نظر بگیرند.

به گزارش مهر، کریستالینا جورجیوا، مدیرکل صندوق بین‌المللی پول اظهار کرد: نگرانی‌ها درباره وابستگی به رونق سرمایه‌گذاری در حوزه هوش مصنوعی و ارزش‌گذاری‌های بالای دارایی‌ها، بر بازارهای سراسر جهان تاثیر گذاشته است.

وی در جمع حاضران در مقر صندوق بین‌المللی پول در واشنگتن گفت: قیمت‌ها در حال بالا و پایین رفتن هستند و احتمالا این روند ادامه خواهد داشت. این نوسانات بازار، در شرایطی که خطرات تهدیدکننده ثبات قیمت‌ها افزایش یافته‌اند، کار بانک‌های مرکزی را پیچیده‌تر خواهد کرد.

پنج‌شنبه گذشته، موجی از سقوط شدید سهام شرکت‌های فناوری به بازارهای مختلف سرایت کرد و نگرانی‌ها از اینکه پیروزی دموکرات‌ها در انتخابات میان‌دوره‌ای امریکا، نظارت‌های قانونی بر هوش مصنوعی را افزایش دهد و روند توسعه مراکز داده را آهسته کند، سرمایه‌گذاران را به سمت دارایی‌های امن‌تری مانند اوراق قرضه سوق داد.

این نگرانی‌های سیاسی به بازار معاملات مرتبط با هوش مصنوعی نیز سرایت کرده است که پیش از این هم به دلیل تردیدها درباره بازدهی سرمایه‌گذاری‌های هنگفت در زیرساخت‌های مرتبط با هوش مصنوعی، وضعیت متزلزلی داشت. این ریزش بازار، درخواست تامین وجه تضمین از سرمایه‌گذاران دارای معاملات اعتباری را افزایش داده و هم سرمایه‌گذاران خرد و هم صندوق‌های پوشش ریسک را نگران کرده است.

جورجیوا گفت: رونق سرمایه‌گذاری در حوزه هوش مصنوعی، رشد اقتصادی را در برخی کشورها افزایش داده و به جبران شوک منفی عرضه نفت ناشی از جنگ علیه ایران کمک کرده است اما همین حال فشارهای تورمی و نگرانی‌ها درباره ثبات مالی را نیز افزایش می‌دهد.

صندوق بین‌المللی پول ماه گذشته، در کنار عوامل دیگری از جمله تداوم طولانی‌مدت تجاوز امریکا و رژیم صهیونیستی به ایران، درباره خطرات قابل توجه برای رشد اقتصادی و ثبات مالی در صورت پایان رونق سرمایه‌گذاری در حوزه هوش مصنوعی هشدار داده بود.

این نهاد در آن زمان هشدار داد کاهش شدید سرمایه‌گذاری در هوش مصنوعی می‌تواند به افت چشمگیر نرخ دارایی‌ها منجر شود و در نهایت، تا ۲۰۲۸، تولید ناخالص داخلی جهان را ۱.۱ درصد و تولید اقتصادی امریکا را ۱.۸ درصد کاهش دهد.

جورجیوا روز جمعه پیش‌بینی مربوط به پیامدهای منفی را تکرار نکرد، اما نوسانات اخیر بازار را به رسمیت شناخت. وی گفت: اگر شتاب رشد اقتصادی ناشی از هوش مصنوعی کاهش یابد، بانک‌های مرکزی باید هنگام ارزیابی اقدامات ضروری برای مقابله با تورم ماندگار، این موضوع را نیز در محاسبات خود لحاظ کنند.

خبرگزاری رویترز به نقل از دستیاران کنگره و فعالان این حوزه گزارش کرد که دموکرات‌ها قصد دارند پس از در دست گرفتن کنترل کنگره امریکا در ژانویه، مجموعه گسترده‌ای از طرح‌های قانونی جدید را با هدف تنظیم فعالیت سامانه‌های هوش مصنوعی و توسعه مراکز داده ارائه کنند.

این اقدام نشان‌دهنده تغییر چشمگیری در مقایسه با کنگره تحت رهبری جمهوری‌خواهان خواهد بود که قانون‌گذاران عمدتا بر ترویج توسعه هوش مصنوعی تمرکز داشتند و از تصویب قوانینی برای محدود کردن این فناوری خودداری می‌کردند.

محدودیت سهمیه، چالش تازه صادرکنندگان

با وجود تاکید سیاست‌گذاران بر استفاده از ارز حاصل از صادرات برای تامین نیازهای وارداتی، برخی فعالان اقتصادی از محدودیت سهمیه واردات، مشکلات ثبت سفارش و طولانی شدن فرآیند رفع تعهد ارزی گلایه دارند؛ مشکلاتی که به گفته آنها، در مواردی به توقف کالا در گمرک، بلاتکلیفی سرمایه و حتی تهدید ادامه فعالیت واحدهای تولیدی منجر شده است.

به گزارش ایسنا، یکی از موضوعات مهم در تجارت خارجی کشور، چگونگی استفاده صادرکنندگان از ارز حاصل از صادرات برای واردات کالا و تامین نیازهای تولیدی است؛ موضوعی که در صورت تسهیل آن می‌تواند به تداوم فعالیت بنگاه‌های اقتصادی، تامین مواد اولیه و کاهش وابستگی به ارز دولتی کمک کند. با این حال، برخی فعالان اقتصادی معتقدند محدودیت‌های موجود در فرآیند ثبت سفارش و تخصیص سهمیه واردات، عملا استفاده از ارز حاصل از صادرات را نیز با دشواری مواجه کرده است.

بررسی مشکلات مطرح‌شده از سوی یکی از فعالان حوزه صادرات و واردات نشان می‌دهد که حتی انجام صادرات و تامین ارز مورد نیاز از محل منابع شخصی نیز لزوما به معنای امکان واردات نیست؛ چراکه محدودیت‌های مربوط به کارت بازرگانی، سهمیه وارداتی و فرآیندهای اداری می‌تواند مسیر تجارت را با وقفه‌های طولانی مواجه کند.

این فعال اقتصادی که در حوزه صادرات خشکبار فعالیت دارد، از صادرات حدود پنج میلیون دلار کالا شامل بادام‌زمینی، کشمش و خرما به کشورهای همسایه خبر داده و می‌گوید: با وجود انجام صادرات، حدود شش ماه تا نزدیک یک سال است که درگیر فرآیند رفع تعهد ارزی و مسائل مربوط به واردات شده است. بخشی از کالاهای متعلق به این مجموعه در گمرک جلفا متوقف مانده و پس از پیگیری مراحل قانونی، به دلیل کارت‌اولی بودن کارت بازرگانی، سهمیه واردات به این کارت تعلق نگرفته؛ موضوعی که امکان ثبت سفارش و ادامه فرآیند واردات را با مشکل مواجه کرده است.

▣ صادرات انجام شده، اما سهمیه واردات وجود ندارد

یکی از چالش‌های مطرح‌شده از سوی این فعال اقتصادی، نبود تناسب میان میزان صادرات انجام‌شده و امکان استفاده از ارز حاصل از آن برای واردات است. وی تاکید دارد که درخواستش دریافت ارز دولتی نیست، بلکه می‌خواهد بتواند از منابع ارزی حاصل از صادرات خود برای تامین کالاهای مورد نیاز استفاده کند. با وجود آنکه انتظار می‌رود صادرکننده متناسب با میزان صادرات خود بتواند نسبت به واردات اقدام کند، نبود سهمیه واردات عملا امکان ثبت سفارش را محدود کرده است.

این فعال اقتصادی همچنین از پیگیری موضوع در بخش‌های مختلف وزارت صنعت، معدن و تجارت خبر داده و گفته است که در ماه‌های گذشته بارها برای حل مشکل مراجعه و مکاتبه کرده، اما موضوع میان بخش‌های مختلف ارجاع شده و همچنان پاسخ روشنی درباره علت نبود سهمیه و مسیر قانونی حل مشکل دریافت نکرده است.

▣ ابطال درخواست‌های وارداتی و بلاتکلیفی منابع

موضوع دیگری که این صادرکننده مطرح کرده، ابطال درخواست‌های وارداتی مربوط به موز و انبه است. حدود پنج میلیون دلار از درخواست‌های وارداتی از سوی دولت ابطال شده، در حالی که این درخواست‌ها از سوی او لغو نشده بود.پس از این اتفاق، اعلام شده که باید در صف بازگشت مبالغ قرار بگیرد؛ مسئله‌ای که به اعتقاد او، علاوه بر ایجاد بلاتکلیفی مالی، برنامه‌ریزی برای ادامه فعالیت تجاری را نیز دشوار کرده بنابراین خواستار شفاف شدن سازوکار ابطال درخواست‌های وارداتی و تعیین تکلیف منابعی هستیم که در نتیجه این تصمیم بلاتکلیف مانده‌اند.

▣ محدودیت واردات تا خط تولید هم رسید

مشکلات مطرح‌شده تنها به تجارت خارجی و ترخیص کالا محدود نمی‌شود و تامین برخی مواد مورد نیاز خط تولید را نیز تحت تاثیر قرار داده است.

وی با اشاره به نیاز واحد تولیدی خود به موادی از جمله اکسیژن و اسید نیتریک اظهار کرده که به دلیل نبود سهمیه واردات، امکان تامین این اقلام فراهم نشده و ادامه فعالیت خط تولید با خطر توقف مواجه است. در شرایطی که از یک سو دستگاه‌های مختلف بر ادامه فعالیت واحدهای تولیدی و انعقاد قرارداد تاکید می‌کنند، از سوی دیگر محدودیت‌های موجود در فرآیند تجارت خارجی امکان تامین نیازهای واحدها را دشوار کرده است. حتی زمانی که فعال اقتصادی آمادگی دارد هزینه واردات را از محل ارز حاصل از صادرات خود تامین کند، محدودیت‌های سامانه‌ای و نبود سهمیه می‌تواند مانع انجام این فرآیند شود.

▣ بلاتکلیفی کشنده‌ها در ترکیه

یکی دیگر از مشکلات مطرح‌شده، بلاتکلیفی تعدادی از کشنده‌های متعلق به این مجموعه در ترکیه است. این صادرکننده مدعی است چند دستگاه کشنده حدود شش ماه در این کشور متوقف مانده‌اند و در این مدت برخی از آنها توسط افراد محلی توقیف شده یا از دسترس خارج شده‌اند.

ادامه این وضعیت علاوه بر تحمیل هزینه‌های مضاعف، سرمایه مجموعه را نیز با خطر بلاتکلیفی و از دست رفتن مواجه کرده است.

▣ ضرورت شفاف‌سازی رفع تعهد ارزی

مجموع مشکلات مطرح‌شده از سوی این فعال اقتصادی، بار دیگر مسئله هماهنگی میان سیاست‌های ارزی، مقررات وارداتی و نیازهای واقعی فعالان تجاری را مطرح می‌کند؛ اینکه آیا صادرکننده‌ای که ارز حاصل از فعالیت صادراتی خود را در اختیار دارد، می‌تواند بدون قرار گرفتن در صف تخصیص ارز دولتی، نیازهای وارداتی خود را تامین کند و اگر پاسخ مثبت است، چه محدودیت‌هایی در این مسیر وجود دارد؟

در این میان، موضوع اختصاص سهمیه واردات به کارت‌های بازرگانی جدید، نحوه استفاده از ارز حاصل از صادرات، دلایل ابطال درخواست‌های وارداتی و زمان‌بندی فرآیندهای اداری از جمله مسائلی است که نیازمند شفاف‌سازی دستگاه‌های مسئول است. از سوی دیگر، اتاق بازرگانی به‌عنوان نماینده بخش خصوصی می‌تواند با بررسی این موارد و پیگیری مشکلات مطرح‌شده، زمینه مشخص شدن موانع اجرایی و ارائه راهکار برای تسهیل تجارت را فراهم کند. آنچه فعالان اقتصادی در این زمینه مطالبه می‌کنند، دریافت امتیاز ویژه یا استفاده از منابع ارزی دولتی نیست، بلکه فراهم شدن امکان استفاده از منابع حاصل از فعالیت خود و برخورداری از یک مسیر شفاف، قابل پیش‌بینی و متناسب با میزان صادرات و نیازهای وارداتی است؛ مسیری که در صورت اختلال، نه‌تنها تجارت خارجی، بلکه تأمین مواد اولیه، سرمایه در گردش و ادامه فعالیت واحدهای تولیدی را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد.

با این حال، برای روشن شدن ابعاد موضوع، پاسخ وزارت صنعت، معدن و تجارت و گمرک درباره علت اختصاص نیافتن سهمیه واردات، وضعیت کالاهای متوقف‌شده در گمرک جلفا و امکان استفاده از ارز حاصل از صادرات برای واردات ضروری است.